

O bezpiecznym stosowaniu środków ochrony roślin w rolnictwie

Napisano dnia: 2024-02-09 11:34:28

BYSTRZYCA KŁODZKA (inf. zewn.). Placówka Terenowa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego przygotowała kolejny materiał związany z bezpieczną pracą w gospodarstwach rolnych. Jego przyswojenie na pewno przyda się na co dzień.

Środki ochrony roślin, zwane również pestycydami, to substancje syntetyczne lub naturalne stosowane do zwalczania organizmów szkodliwych lub niepożądanych. Są używane głównie do ochrony roślin uprawnych, lasów, zbiorników wodnych, zwierząt, ludzi, produktów żywnościowych a także do niszczenia żywych organizmów uznanych za szkodliwe, w budynkach inwentarskich, magazynach itp. Środki ochrony roślin należą do najbardziej szkodliwych związków, na których działanie są narażeni rolnicy. Duża toksyczność środków ochrony roślin, jak również wciąż wzrastające ich zużycie w gospodarstwach rolnych, sprawia, że są one największym zagrożeniem dla zdrowia, a nawet życia osoby, która ma z nimi kontakt.

Bezpieczeństwo i higiena pracy to podstawa przy pracy ze środkami ochrony roślin. Wszystkie pestycydy, a szczególnie insektycydy, są związkami szkodliwymi lub trującymi dla ludzi i zwierząt stałocieplnych. Truciznami nazywamy te związki, które po wprowadzeniu do organizmu w małych dawkach, powodują zaburzenia jego funkcji życiowych lub śmierć. Szkodliwe efekty wyrażają się toksycznością ostrą, podostrą lub przewlekłą - wskazuje to przekroczenie granic tolerowanych przez dany organizm.

Prace grożące kontaktem z pestycydami to przede wszystkim:

- przygotowywanie roztworów użytkowych preparatów handlowych, np. do opryskiwania lub zaprawiania nasion (uwaga: praca ze skoncentrowanymi preparatami!),
- przeprowadzanie oprysków (zagrożenie dotyczy kierowców ciągników, operatorów dozowników, operatorów ręcznych końcówek opryskiwaczy),
- podlewanie roślin, rozsiewanie granulatów do gleby,
- zaprawianie ziarna w magazynach zbożowych (uwaga: praca uważana za szczególnie niebezpieczną z punktu widzenia narażenia na pestycydy!),
- praca w magazynach, w których są przetrzymywane preparaty (uwaga: jednoczesne przechowywanie różnych preparatów zwiększa w sposób istotny zagrożenie dla człowieka!),
- czyszczenie i naprawa aparatury,
- pranie odzieży roboczej,
- zagospodarowywanie odpadów pestycydów (pustych i uszkodzonych opakowań po preparatach, ścieków z mycia maszyn i prania odzieży, roślin i części roślin, przeterminowanych preparatów, resztek pestycydów itp.).

Wyróżniamy cztery drogi wchłaniania środków ochrony roślin:

- a) doustna - występuje w przypadku wypicia lub zjedzenia pestycydu,
- b) skóra - mamy z nią do czynienia, gdy preparat zostanie umieszczony na skórze; bardzo często z tym przypadkiem mamy do czynienia przy przenoszeniu preparatów i przygotowaniu cieczy roboczej,
- c) oddechowa - występuje przy przedostaniu się preparatu do dróg oddechowych; najczęściej

mamy do czynienia przy przygotowaniu cieczy roboczej lub przy opryskiwaniu,

d) śluzówki - przez błony śluzowe dostają się środki ochrony roślin w postaci cieczy roboczej, par lub aerozoli; często mamy do czynienia z dostaniem się środków do oczu.

Niekorzystne działanie pestycydów na organizm człowieka można podzielić na trzy kategorie:

- zatrucia ostre - wywołane jednorazowym wchłonięciem dużej dawki środka ochrony roślin,
- zatrucia przewlekłe - powstające na skutek odkładania się w organizmie i kumulacji małych dawek pestycydów przez dłuższy okres;
- skutki odległe - mogące się ujawnić po kilku czy kilkunastu latach i z tego względu często niezwykle trudne do identyfikacji i powiązania objawów z przyczynami mogą również być obserwowane dopiero u następnych pokoleń.

Typowe objawy zatrucia małymi dawkami pestycydów to:

- złe samopoczucie, ogólne osłabienie,
- bóle i zawroty głowy
- nudności, wymioty,
- bóle brzucha, biegunka,
- niepokój, pobudzenie,
- ślinotok, łzawienie,
- zlewne poty (rzadziej).

Z uwagi na niespecyficzność tych objawów i ich typowość dla zwykłego zatrucia pokarmowego czy przemęczenia tylko w niewielu przypadkach osoby zatrute pestycydami trafiają do lekarza. Bardzo istotny jest fakt, że wrażliwość na zatrucie pestycydami zdecydowanie się wzmacnia, jeżeli jednocześnie na organizm działają: leki, alkohol, rozpuszczalniki, farby, inne pestycydy a nawet tytoń czy kawa. Najczęściej zatrucia pestycydami są skutkiem nieprzestrzegania zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy ich stosowaniu, niewłaściwego sposobu przechowywania oraz łatwego dostępu przez osoby nieupoważnione.

Aby zapobiec zatruciom środkami ochrony roślin należy stosować podstawowe zasady bezpieczeństwa i higieny pracy:

1. Odpowiedni dobór środka ochrony roślin.
2. Odpowiednie pomieszczenie do magazynowania środków ochrony roślin (odpowiednio zamykane i oznakowane), z dala od osób postronnych i zwierząt.
3. Szczegółowe i zrozumiałe zapoznanie się z etykietą środka, który chcemy zastosować.
4. Odpowiedni dobór środków ochrony osobistej, tj. szczelny, nieuszkodzony kombinezon z kapturem, maska, gogle, rękawice, obuwie.
5. Prawidłowy stan techniczny maszyn i sprzętu służącego do oprysków pestycydami.
6. Stosowanie do oprysków ciągników rolniczych z zabudowaną kabiną.
7. Wykonywanie oprysków przy bezwietrznej i bezdeszczowej pogodzie oraz umiarkowanej temperaturze powietrza.
8. Całkowity zakaz jedzenia i picia, jak również palenia papierosów, podczas wykonywania oprysków.
9. Zwrot do sklepu wypłukanych opakowań po środkach ochrony roślin.
10. Dokładne umycie maszyn i sprzętu służącego do oprysków.
11. Dbanie o czystość i dobry stan odzieży ochronnej (mycie i czyszczenie po skończonej pracy).
12. Dokładne umycie całego ciała i zmiana odzieży po skończonych opryskach.

Stosując fundamentalne zasady bezpieczeństwa i higieny pracy podczas zabiegów z użyciem środków ochrony roślin chronimy zdrowie i życie, zapobiegamy degradacji środowiska i finalnie możemy cieszyć się z udanych i zdrowych plonów.

Damian Bartkowski

starszy specjalista

Placówka Terenowa KRUS

w Bystrzycy Kłodzkiej

Opracowano na podstawie materiałów i broszur prewencyjnych KRUS (www.gov.pl/web/krus), PIP, CIOP